

межі поєднання теоретичних та прикладних аспектів. Сьогодні, як ніколи, необхідно об'єднати зусилля кращих фахівців та науковців, котрі опікуються пошуком шляхів оптимізації оперативно-службової діяльності для напрацювання дієвого, сучасного механізму використання добровільної допомоги громадян правоохоронним органам у вигляді конфіденційного співробітництва з використанням здобутого передового європейського досвіду. При цьому, на нашу думку, важливим є закріплення цього процесу шляхом прийняття відповідного законодавчого акту та, як слідство, вдосконалення відомчої нормативної бази.

Поєднавши досвід і бачення оперативної ситуації, маємо розробити автентичну модель української спецслужби. Не підлягає сумніву, що вона мусить бути європейською, побудованою на засадах демократії, законності.

Одержано 21.11.2017

УДК 343.982.33

Марина Олександрівна ЧЕРНИШ,

здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНИХ СПОСОБІВ НЕЗАКОННОГО ЗАВОЛОДІННЯ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ

Статистика свідчить про щорічне збільшення кількості вчинення незаконних заволодінь транспортними засобами [1]. В той же час, аналізуючи матеріали практичної діяльності правоохоронних органів, можна дійти висновку, що різновид способів вчинення окресленого виду злочинів постійно розширюється [2; 3]. З цього приводу слід зазначити, що теоретики та практики у сфері оперативно-розшукової діяльності одностайно підтримують думку про те, що якісна протидія незаконним заволодінням транспортним засобам не можлива без наявності знань у оперативних працівників щодо сучасних способів такої протиправної діяльності та своєчасного відстеження їх оновлення. Враховуючи вказане вважаємо доцільним визначити найбільш розповсюджені способи незаконного заволодіння транспортними засобами.

Статистика свідчить, що незаконно заволодівають автомобілями різного класу, цінової категорії і ступеня захищеності, починаючи від «Жигулів» та «Таврій», які не обладнані жодними протиугінними системами, закінчуючи машинами преміального сегменту, обладнаними величезним переліком додаткових охоронних систем (електронні та механічні блокиратори, системи GSM або GPS сповіщення та

відстеження, позначок, пристроїв перериву сигналу комфортного доступу та безключового запуску двигуна тощо).

Зважаючи на викладене, а також в результаті аналізу емпіричного матеріалу, умовно осіб, що готуються до вчинення незаконно заволодіння автомобілями можна розподілити на три рівні:

- особи, що використовують при вчиненні злочину непрофесійні інструменти та підручні знаряддя, не ставлячи на меті заволодіння дорого вартісними або захищеними автомобілями;

- особи, що мають спеціальні знання на рівні «початківця», мають набір спеціального приладдя для знешкодження охоронювальних пристроїв. Вказані особи спеціалізуються на нових, однак легко доступних автомобілях, що обладнані лише штатними протиугінними системами, або простими пристроями сигналізації (до 64-бітних ключів шифрування);

- «професіонали», що мають в своєму розпорядженні дорого вартісні та новітні знаряддя для подолання охоронних систем будь-якого рівня складності.

Враховуючи вказане, можна дійти висновку, що й способи вчинення незаконних заволодінь автомобілями також відрізняються в залежності від особи, що його вчиняє. Так, аналіз емпіричного матеріалу свідчить, що сьогодні в Україні найрозповсюдженішими способами незаконного заволодіння автомобілями є:

- 1) незаконне заволодіння автомобілем за допомогою пристрою «кодграбер»;

- 2) незаконне заволодіння автомобілем шляхом «обходу» системи безключового доступу;

- 3) незаконне заволодіння автомобілем, шляхом зламу електронних систем автомобіля шляхом використання пристроїв, що зчитують рпн-коди іммобілайзерів і програмують його на вхід відповідних сигналів охороню вальної системи;

- 4) незаконне заволодіння автомобілем шляхом використання за допомогою дилера автосервісу або інших організацій, що надають різноманітні послуги в сфері обслуговування автомобіля. Відбувається шляхом попереднього зчитування існуючих ключів або перезапису нових ключів доступу до охоронної системи автомобіля, з метою викрадення через певний проміжок часу та шляхом відтворення відповідних сигналів;

- 5) незаконне заволодіння автомобілем шляхом дратування певними діями або звуками власника автомобіля (будь-яка діяльність, що здатна призвести до залишення власником автомобіля без увімкнення сигналізації);

6) незаконне заволодіння автомобілем шляхом «евакуації» спецтранспортом;

7) незаконне заволодіння автомобілем шляхом використання погрози застосування фізичного насильства, вогнепальної чи холодної зброї, або їх застосування;

8) незаконне заволодіння автомобілем шляхом використання неуважності або безпечності водія. Полягає у відверненні уваги водія, залишення ним без уваги автомобіля та шляхом потрапляння до салону, викрадення авто;

9) незаконне заволодіння автомобілем шляхом вчинення викрадення його при продажі;

10) незаконне заволодіння автомобілем шляхом пошкодження отвору замка запалювання;

11) незаконне заволодіння автомобілем шляхом заміни блоку керування авто на інший;

12) незаконне заволодіння автомобілем шляхом додаванням цифрового підпису іншого ключа за допомогою спеціального пристрою через діагностичний роз'єм.

Принагідно відзначимо, що більшість із вказаних способів не є самодостатніми для незаконного заволодіння автомобілем, тому на практиці вони варіюються та комбінуються.

Отже, підсумовуючи наведене можна дійти висновку, що сьогодні працівники кримінальної поліції постійно зіштовхуються із використанням новітніх технологій та способів для незаконного заволодіння автомобілем, тому лише у випадку знання та постійного моніторингу останніми оперативно-розшукової характеристики сучасних способів незаконного заволодіння транспортними засобами можливе здійснення ефективної протидії досліджуваному виду злочинної діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Статистичні дані Генеральної прокуратури України // Генеральна прокуратура України : офіц. сайт. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html> (дата звернення: 22.10.2017).

2. Способи викрадення автомобілів // Як зробити : сайт. URL: <http://jak.magey.com.ua/articles/sposobi-vikradennja-avtomobiliv.html> (дата звернення: 22.10.2017).

3. Способи злому й захисту автомобілів // Рівність в Україні : новини. URL: <http://www.rivnist.in.ua/news/2015/10/12/11418> (дата звернення: 22.10.2017).

Одержано 21.11.2017